

zdravé životní
podmínky,
hygienické
aspekty a limity

Jana Dudová

Mezinárodní Prameny právní úpravy, evropské právo

- **Mezinárodní pakt o občanských a politických právech** (č. 120/1976 Sb.)
a **Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech** (č. 120/1976 Sb.) sjednané v rámci OSN - m.j. s ohledem na prevenci epidemických, endemických a jiných nemocí
- **Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod** (č. 209/1992 Sb.) sjednaná v rámci Rady Evropy - čl. 8 soukromý a rodinný život, např. ve vazbě na očkování
- Smlouva o fungování EU - zejména čl. 168 - Unie se zavazuje zajišťovat vysoký standard ochrany zdraví - zejména ochrana před infekčními chorobami
- Listina základních práv EU - právo na život - zejména preventivní zdravotní péče
- **Sekundární právo - viz zejména rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady 2119/98/ES o zřízení sítě epidemiologického dozoru a kontroly přenosných nemocí v EU/ES**
- **Nařízení EP a Rady č. 852/2004/ES o hygieně potravin**
- Nařízení EP a Rady č. 178/2002/ES, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva
- Nařízení EP a Rady č. 1935/2004/ES o materiálech určených pro styk s potravinami
- Nařízení EP a Rady č. 1223/2009/ES o kosmetických přípravcích
- Nařízení EP a Rady č. 1272/2008/ES o klasifikaci, označování a balení látek a směsí...a další

Judikatura ESLP - právo na život

práva individuální,
panevropský dosah

Signatáři Evropské úmluvy
jsou členy Rady Evropy

L.C.B. versus Spojené
království

- chybějící kauzální nexus při onemocnění leukémií v důsledku jaderných pokusů

ESLP a právo na pokojné užívání majetku

Fadějevová proti Rusku:
znečištění prostředí
ocelárnou ovlivnilo
kvalitu života +
spravedlivé
zadostiučinění. Obdobně:

Asselbourg a Greenpeace
proti Lucembursku

Guerra a další proti Itálii
a další.....

Branduse proti Rumunsku
(popř. i ve vazbě na čl. 3
- nelidské a ponižující
zacházení...)

Základní Vnitrostátní prameny právní úpravy

- ▶ **Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (ZOVŽ)**
- ▶ **Zákon č. 94/2001 Sb., pandemický zákon**
- ▶ **Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele**
- ▶ **Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon**
- ▶ **Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky**
- ▶ **Zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků,**
- ▶ **Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách**
- ▶ **Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek**
- ▶ **Zákon č. 116/2020 Sb., o náhradě újmy způsobené povinným očkováním a další.....**

Podzákonné předpisy

- ▶ Vyhláška č. 6/2003 Sb., kterou se stanoví hygienické limity chemických, fyzikálních a biologických ukazatelů pro **vnitřní prostředí obytných místností některých staveb**
- ▶ Vyhláška č. 432/2003 Sb., kterou se mimo jiné stanoví **limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů**
- ▶ Vyhláška č. 137/2004 Sb., o **hygienických požadavcích na stravovací služby...**
- ▶ Vyhláška č. 106/2001 Sb., o **hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti**
- ▶ Vyhláška č. 410/2005 Sb., o **hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých**
- ▶ Vyhláška č. 306/2012 Sb., kterou se upravují podmínky **předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a hygienické požadavky na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče**
- ▶ Vyhláška č. 537/2006 Sb., o **očkování proti infekčním nemocem**
- ▶ Nařízení vlády č. 272/2011 Sb., o **ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací...**

- ▶ Článek 31 LZPS: **právo každého na ochranu zdraví**. Tomu na druhé straně odpovídá povinnost státu zajistit dostatečnou ochranu před faktory, které mohou ohrozit lidské zdraví. Ochrana zachování zdraví člověka je předpokladem jeho existence, a tím i nutným předpokladem práva na život a zachování fyzické integrity jedince (srov. čl. 7 LZPS).

Ústavní zakotvení

Zdravotní politika

TVŮRCEM ZDRAVOTNÍ POLITIKY JE V SOULADU S PROGRAMOVÝMI PROHLÁŠENÍMI VLÁDY A VE SMYSLU USTANOVENÍ § 80 ODS. 1 PÍSM. A) ZOVZ MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ.

REALIZACE ZDRAVOTNÍ POLITIKY JE JEVM VEŘEJNOPRÁVNÍM, SPOČÍVÁ V AUTORITATIVNÍ TVORBĚ A VYDÁVÁNÍ ROZHODNUTÍ, JAKOŽ I VE VÝKONU ŘÍDÍCÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI.

Zákon o ochraně veřejného zdraví (ZOVZ)

- ▶ Upravuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví. ZOVZ upravuje životní a pracovní podmínky stanovením hygienických limitů u vybraných činností, kategorií, předmětů a médií tak, **aby jejich negativní účinky na člověka byly omezeny na rozumně dosažitelnou míru.**
- ▶ Spolu se svými prováděcími předpisy tvoří ZOVZ rámec hygienického zabezpečení výkonu zdravotní péče.

- ⦿ řídí a kontroluje KHS včetně rozhodovací pravomoci o opravných prostředcích proti rozhodnutí krajských hygieniků,
- ⦿ řídí očkování,
- ⦿ nařizuje mimořádná opatření při epidemiích, při výskytu zdravotně závadných výrobků nebo vod, při živelných pohromách a jiných událostech na celostátní úrovni apod.
- ⦿ **koordinační úloha** - odpovídá za tvorbu a uskutečňování národní politiky na úseku ochrany veřejného zdraví (srov. § 10 kompetenčního zákona a § 80 ZOVZ).

Ministerstvo zdravotnictví

Ochrana veřejného zdraví

Veřejným zdravím je zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin...

Ochrana veřejného zdraví - souhrn činností a opatření k vytváření a ochraně zdravých životních a pracovních podmínek, zabránění infekčních onemocnění...

Ohrožení veřejného zdraví - obyvatelstvo nebo jeho skupiny jsou vystaveny nebezpečí, z něhož míra zátěže rizikovými faktory přírodních, životních nebo pracovních podmínek překračuje obecně přijatelnou úroveň a představuje významné riziko poškození zdraví.

Hodnocení zdravotních rizik

Přímá souvislost s ochranou zdraví spotřebitele - např. vazba na bezpečnost výrobků vč. potravin, bezpečnost služeb apod.

Jedná se o posouzení míry závažnosti zátěže populace vystavené rizikovým faktorům životních a pracovních podmínek a způsobu života (§ 2/4 ZOVZ).

Rozumně dosažitelná míra?

Srov. např. § 31/1 ZOVZ: jedná se o poměr mezi náklady na opatření a jejich přínosem ke snížení zátěže - s ohledem na počet exponovaných fyzických osob (hluk, vibrace...).

Příklad

- ▶ Společnost ABC, spol. s r.o. provozuje účelovou komunikaci, která slouží jako jediná přístupová cesta do areálu této společnosti. Provoz na komunikaci značně přesahuje hlukové limity. Společnost proto požádala KHS o vydání omezeného povolení k provozu na komunikaci. Dle § 31 OVZ KHS takové povolení vydá, pokud bude hluk omezen na rozumně dosažitelnou míru (RDM).
- ▶ Rozdílné situace při posuzování RDM:
 - Hlukem jsou výrazně dotčeni senioři z blízkého Domova seniorů (cca 100 osob)
 - Hlukem je výrazně dotčen pan X., který má od společnosti ABC pronajatý rekreační objekt lokalizovaný v těsné blízkosti komunikace.

Hygienické limity a aspekty dle zovz

Hygienické požadavky na vodu vč. přírodních a umělých koupališť

Hygienické požadavky na provoz škol a školských zařízení

Hygienické požadavky na školy v přírodě a zotavovací akce

Hygienické požadavky na provoz zdravotnických zařízení a některých zařízení sociálních služeb

Hygienické požadavky na výkon činností epidemiologicky závažných a na ubytovací služby

Hygienické limity a aspekty dle zovz

Hygienické požadavky na stravovací služby

Hygienické požadavky na předměty běžného užívání vč. kosmetických přípravků

Hygienické požadavky na hluk, vibrace a neionizující záření

Ochrana zdraví při práci dle kategorizace prací

Ochrana zdraví při nakládání s chemickými látkami a směsmi

Ochrana zdraví při předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění vč. systému epidemiologické bdělosti

Státní zdravotní dozor

§ 84 ZOVZ

dozor nad
dodržováním
právních předpisů k
OVZ

Možnost pozastavit
výkon činnosti,
užívání vody...

Prověřování znalostí
u činností epid.
závažných...

V mimoř. případech
hodných zvl. zřetele
vstup do obydlí FO
(např. u hluku,
vibrací...)

Právní předpisy a opatření v oblasti ochrany veřejného zdraví

- ▶ **Nařízení krajské hygienické stanice** - vyhlášení = vyvěšení na úřední desce po dobu nejméně 15 dnů - § 85
- ▶ **Obec** v samostatné působnosti může **obecně závaznou vyhláškou** nařídít provedení ochranné dezinsekce + deratizace - § 96
- ▶ **Opatření při mimořádných okolnostech** - při epidemii, nebezpečí jejího vzniku nebo jejího zavlečení z ciziny, nebezpečných nebo nejakostních výrobků - celoplošné rozhlasové + televizní vysílání - § 95
- ▶ **Opatření obecné povahy:** § 82a/1 písm. a) + § 94a
- ▶ **Závazná stanoviska** dle speciální právní úpravy

autorizace

- ▶ § 83a a násl. - postup zahájený na žádost FO, která je podnikatelem (org. složky státu, kraje nebo obce) - osvědčení o autorizaci, resp. o tom, že **osoba je způsobilá k určitému odbornému výkonu** (kontrola)
- ▶ Např. odběr vzorků vody, měření koncentrací a intenzit vnitřního prostředí, mikrobiálního znečištění písku, dezinfekce, měření hluku, chemických škodlivin, toxikologie...
- ▶ **Provádění hodnocení zdravotních rizik - jen prostřednictvím konkrétní FO**

- ▶ RAPEX
- ▶ RASSF
- ▶ **System epidemiologicke bdělosti**
- ▶ Ministerstvo zdravotnictví shromažďuje informace a předává je do sítě EU pro epidemiologický dozor a kontrolu infekčních onemocnění, provádí výměnu nutných informací, organizuje systém včasného varování a reakce pro účely prevence a kontroly a provádí konzultace

Varovné systemy

Hygienické požadavky na vodu

- dodavatelé vody pro veřejnou potřebu

- provozovatele vodovodu
- osoby dodávající vodu při podnikatel. činnosti
- provozovatele veřejné studny
- osoby dodávající vodu pro veřejné objekty z individuálního zdroje

PITNÁ VODA

- **hygienické limity** biologických, fyzikálních, chemických a organoleptických ukazatelů x ne přírodní léčivý zdroj a přírodní minerální voda.
- **Povinnosti**

výrobky přicházející do kontaktu s vodou

- ▶ Povinnosti výrobce nebo dovozce výrobku určeného k přímému styku s pitnou, teplou nebo surovou vodou vč. povinností vztahujících se k chemické látce či směsi na úpravu vody

Příklad

- ▶ Paní C. si zakoupila v supermarketu láhev piva.
- ▶ Po otevření láhve ucítila výrazný chemický zápach unikající z tekutiny.
- ▶ Zřejmě došlo ke kontaminaci láhve neznámou tekutinou...
- ▶ Odpovědnostní vztahy výrobce, dovozce, toho, který se za výrobce označil - srov. § 2/10,11 a 13 ZOVZ

Přírodní a umělá koupaliště a sauny

Povinnosti provozovatele zajistit, aby fyzické osoby nebyly vystaveny zdravotním rizikům ze znečištěné vody ke koupání, sprchování nebo ochlazování

Soulad s technickými požadavky na výrobky

odběr vzorků a jejich kontrola prostřednictvím akreditované či autorizované osoby (§ 83c ZOVZ)

Provozní řád

Hygienické limity, při jejich překročení povinnost zastavit provoz a informovat veřejnost.

Příklad

- ▶ Slečně T. se po návštěvě koupaliště objevily výrazné změny na kůži - dostala vyrážku. Má podezření, že uvedené zdravotní problémy souvisí s pobytem v bazénu, resp. areálu koupaliště.
- ▶ Které kontrolní orgány by měla kontaktovat?
- ▶ Jakých nároků se může domáhat?
- ▶ Zabývejte se příčinnou souvislostí mezi pobytem na koupališti a zdravotními problémy.

zařízení a hromadné pobyty pro děti a mládež

Školy a školská zařízení,
dětské skupiny

Mimoškolská zařízení

Školy v přírodě a
zotavovací akce pro děti
do 15 let, hrací plochy

Povinnost provozovatele
zajistit hygienické
podmínky pro děti i účast
dospělých FO činných při
akci

Povinnost provozovatele
zajistit hygienicky
nezávadný stav zařízení
k ubytování (vnitřní
prostředí pobytových
místností)

a zásobování pitnou
vodou

Provoz zdravotnických zařízení a soc. služeb

**POVINNOST
POSKYTOVATELE ČINIT
HYGIENICKÁ A
PROTIEPIDEMICKÁ
OPATŘENÍ**

PROVOZNÍ ŘÁD

**PREVENCE INFEKČÍ +
DEZINFEKCE ZDRAVOTNÍ
SLUŽBY A PODMÍNKY
JEJICH POSKYTOVÁNÍ**

**PODMÍNKY HODNOCENÍ
KVALITY A BEZPEČÍ
ZDRAV. SLUŽEB + DALŠÍ
ČINNOSTI SPOJENÉ SE
ZDRAV. SLUŽBAMI JSOU
UPRAVENY V Z. O
ZDRAVOTNÍCH SLUŽBÁCH**

Podmínky provozování stravovacích služeb

Stravovací služba je
činnost provozovatele
potravinářského
podniku.

Provoz pouze v
provozovně, která
vyhovuje hygienickým
požadavkům.

Neionizující záření

Povinnosti osob
používajících NZ

Povinnosti
provozovatelů NZ

Povinnosti výrobce a
dovozce laseru

Chemické látky

- ▶ Při nakládání s CHL je každý povinen chránit zdraví FO
- ▶ Nikdo nesmí nabízet, darovat, prodávat nebo jinak dodat, přenechat nebo obstarat jiným osobám, než jsou právnické nebo podnikající FO **nebezpečné chemické látky, které mají přiřazenu třídu a kategorii nebezpečnosti akutní toxicita kategorie 1 nebo 2** podle nařízení 1272/2008/ES.
- ▶ U osob mladších nebo nesvéprávných se tento zákaz rozšiřuje i na akutní toxicitu třetí kategorie
- ▶ Povinnost odborné způsobilosti při nakládání.

- ▶ Provozování stravovacích služeb
- ▶ Výroba, zpracování a uvádění na trh potravin
- ▶ Výroba kosmetických přípravků
- ▶ Provozování úpraven vod a vodovodů
- ▶ Provozování holičství, kadeřnictví, pedikúry, manikúry, solária, kosmetických, masérských, regeneračních nebo rekondičních služeb
- ▶ Provozování živností, při níž je porušována integrita kůže

Činnosti
epidemiologicky
závažné

Činnosti epidemiolog. Závažné - Povinnosti

POVINNOST MÍT
ZDRAVOTNÍ PRŮKAZ +
ZNALOSTI K OCHRANĚ
VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

POVINNOST
DODRŽOVAT ZÁSADY
PROVOZNÍ HYGIENY
VČ. ZAJIŠTĚNÍ, ABY
NEDOŠLO K OHROŽENÍ
ČI POŠKOZENÍ ZDRAVÍ
FO.

OCHRANNÁ DDD

HLÁŠENÍ INFEKČNÍCH
ONEMOCNĚNÍ ORGÁNU
OVZ

SPOLUPRÁCE
SPRÁVNÍCH ÚRADŮ

PAN Z. JE VLASTNÍKEM OBJEKTU, VE KTERÉM SE VE VELKÉM ROZMNOŽILI HLODAVCI (MYŠI A POTKANI). ZAJÍMÁ SE O PODMÍNKY DERATIZACE.

VÝKON SPECIÁLNÍ OCHRANNÉ DEZINFEKCE, DEZINSEKCE A DERATIZACE, PŘI KTERÉ SE POUŽÍVAJÍ TOXICKÉ A VYSOCE TOXICKÉ CHEMICKÉ LÁTKY A CHEMICKÉ PŘÍPRAVKY - OSOBA, KTERÁ MÁ KVALIFIKACI PODLE § 58 ODS. 2 A 3 ZOVZ.

Příklad

Mimořádná opatření při epidemii

- ▶ Zákaz omezení nakládání s potravinami
- ▶ Zákaz nebo omezení styku FO podezřelých z nákazy s ostatními, zákaz cestování, omezení cestování....
- ▶ Příkaz k vyčlenění lůžek
- ▶ Zákaz nebo nařízení určité činnosti

příklad

Srov. mimořádná opatření MZDR dle § 80/1 písm.g) postupem podle § 69/1 ZOVZ a pandemického zákona

Krizová opatření dle § 5 písm.a) až e) z. 240/2000 Sb., krizový zákon - vyhláší vláda

Nouzový stav dle čl. 5,6 úst. z. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR - vyhláší vláda

Pandemický zákon

Z. 94/2021 Sb., účinnost od 27/2
2021

Nestanoví-li tento zákon jinak,
použije se ZOVZ.

Dnem nabytí účinnosti tohoto
zákona je vyhlášen stav
pandemické pohotovosti.

Stav pandemické pohotovosti lze
ukončit či znovu obnovit usnesením
Poslanecké sněmovny přijatým na
návrh vlády nebo jedné pětiny
všech poslanců. Usnesení o
ukončení stavu pandemické
pohotovosti a jeho obnovení se
vyhlašuje ve Sbírce zákonů.

Pandemický zákon

- ▶ **MZ** (s celostátní působností nebo s působností na úz. několika krajů), **KHS** nebo **Hygienická stanice hlavního města Prahy** (na území svého správního obvodu) **mohou** za účelem likvidace epidemie COVID-19 nebo nebezpečí jejího opětovného vzniku **nařídít mimořádné opatření, kterým přikáže určitou činnost přispívající k naplnění uvedeného účelu, nebo zakáže nebo omezí určité činnosti nebo služby, jejichž výkonem by mohlo být šířeno onemocnění COVID-19, anebo stanoví podmínky provádění takových činností nebo poskytování takových služeb.**

Omezení formou OOP:

- ▶ veřejné dopravy
- ▶ činnosti obchodní nebo výrobní provozovny
- ▶ provozování holičství, kadeřnictví, pedikúry, manikúry nebo solária, poskytování kosmetických, masérských, regeneračních nebo rekondičních služeb nebo provozování živnosti, při níž je porušována integrita kůže
- ▶ provozování přírodního nebo umělého koupaliště nebo sauny
- ▶ konání veřejných nebo soukromých akcí...

Mimořádná opatření (PZ)

Mimořádná opatření (pz)

Mimořádná opatření nařídí MZ nebo KHS po předchozím souhlasu vlády.

V případě nebezpečí z prodlení může MZ nebo KHS nařídít mimořádná opatření bez předchozího souhlasu vlády. Pokud vláda s mimořádným opatřením nařízeným podle věty první nevysloví do 48 hodin od jeho vyhlášení souhlas, opatření pozbývá platnosti uplynutím této lhůty.

Zmocnění MZ a KHS k vydávání mimořádných opatření podle § 69, § 80 odst. 1 písm. g) a § 82 odst. 2 písm. m) ZOVZ není PZ dotčeno.

Mimořádná opatření (pz)

KOORDINACE A SPOLUPRÁCE S IZS PODLE § 69 ZOVZ, JEJICHŽ ÚČELEM JE LIKVIDACE EPIDEMIE COVID-19 NEBO NEBEZPEČÍ JEJÍHO OPĚTOVNÉHO VZNIKU (USMĚŘOVÁNÍ ČINNOSTI POSKYTOVATELŮ ZDRAVOTNÍCH NEBO SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

MZ MŮŽE ZA ÚČELEM KOORDINACE MIMOŘÁDNÝCH OPATŘENÍ PODLE § 2 PZ NEBO MIMOŘÁDNÝCH OPATŘENÍ PODLE § 69 ZOVZ POŽÁDAT VLÁDU O SVOLÁNÍ ÚSTŘEDNÍHO KRIZOVÉHO ŠTÁBU.

Nárok na náhradu škody

Stát je povinen nahradit škodu způsobenou právníckým a fyzickým osobám (dále jen „poškozený“) během stavu pandemické pohotovosti v příčinné souvislosti s mimořádnými opatřeními podle § 2 PZ a podle ZOVZ, jejichž účelem je zvládnutí epidemie COVID-19.

hradí se skutečná škoda. Za škodu se nepovažují náklady vzniklé v souvislosti s pořízením nebo používáním ochranných, mycích, čisticích nebo dezinfekčních prostředků...

- ▶ K projednání návrhu podle SŘS na zrušení mimořádného opatření podle PZ nebo podle § 69 odst. 1 písm. b) nebo i) ZOVZ ve stavu pandemické pohotovosti, jejichž účelem je likvidace epidemie COVID-19 nebo nebezpečí jejího opětovného vzniku a které mají celostátní působnost, je příslušný Nejvyšší správní soud, pokud mimořádné opatření vydalo ministerstvo. V ostatních případech je k projednání návrhu příslušný krajský soud. Návrh lze podat do 1 měsíce ode dne, kdy návrhem napadené OOP nabylo účinnosti.

Soudní přezkum

Některé otázky

- ▶ Nouzový stav vs. mimořádné opatření
- ▶ Problematika covid-pasů
- ▶ Součinnost v rámci IZS
- ▶ Efektivita a transparentnost rozhodování